

NOVEMBER

Examensarbete i Smyckekonst
av Caroline Bäckman

Handledare: Klara Brynge
Examinator: Karin Johansson
Högskolan för design och konsthantverk
Göteborgs universitet 2012

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Bakgrund	5
Tema	6
Registrering	6
Avgränsning	8
Ledord	8
Naturen i smyckekonst	10
Fragmenten	10
Komponerandet	12
Löven	12
Björkriset	12
Process, del två	14
Färdigställandet – när har man nått fram?	16
Slutsatser, tankar och reflektioner	18
November I	20
November II	22
November III	24
November IV	26
November V	28
Källförteckning och tack	31

*Nu kommer kalla dagar,
Nu kommer dagar grå,
Och hur ditt hjerta klagar
Så komma de ändå.*

*Ur dikten "Höst"
av Carl David af Wirsén.*

BAKGRUND

Jag uppskattar filmer som stannar kvar hos mig. Filmer som fortsätter att berätta och beröra efter att jag har sett dem. Så vill jag också att mina smycken skall vara. De skall lämna utrymme för fantasi och väcka eftertanke och på så vis dela med sig en bit av sig själva till betraktaren.

Jag tycker inte att jag i tidigare arbeten har nått hela vägen fram när det gäller detta. Ofta blir mina smycken för tydliga, de lämnar inget åt fantasin. Inget utrymme för egen eftertanke.

Som till exempel i mitt kandidatarbete 2010 där jag arbetade med att skapa interaktiva smycken. Jag ville med dem berätta en historia och i det stora hela var jag nöjd med mina smycken. Men det figurativa stod i vägen för förmedlandet av känslan och berättelsen.

Därför ville jag under masterarbetet fokusera på att arbeta med mitt abstrakta uttryck. Att inte vara för tydlig och därmed stå i vägen för betraktarens

egen tolkning. Men ändå ge de viktiga ledtrådarna för att skapa den känsla jag själv vill förmedla. Säga det jag vill säga utan att vara övertydlig.

Våren 2011 hade jag en utbytestermi på *Hiko Mizuno College of Jewelry* i Tokyo. Vi hade där ett projekt där vi fritt fick välja vad vi ville arbeta med. Jag såg detta som en möjlighet att undersöka mitt abstrakta uttryck och då utifrån äppleträdet och dess förvandling under årets säsonger.

Resultatet från detta projekt blev något som jag kallar för "Äppelhalsbandet". Och jag var långt ifrån nöjd med det. Intrycken och formerna blev för många och jag överlastade det med symbolik och form. Former som talade till mig, men inte till andra.

Med dessa två projekt som bakgrund – kandidatarbetet och Äppelhalsbandet – ville jag ta upp denna problematik på nytt: att förmedla känslor och förnimmelser på annat sätt än figurativt.

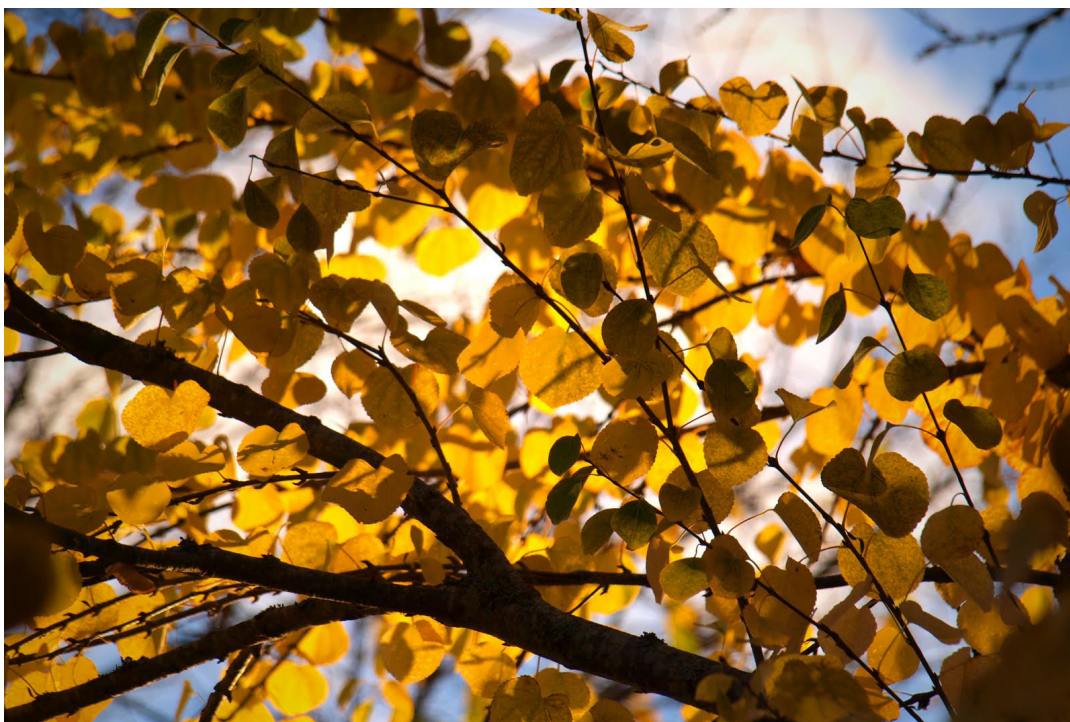

Foto: Rikard Thuvesson

TEMA

Med Äpplehalsbandet färskt i minnet valde jag att låta processen ta sin början där jag slutade sist: i naturens årstider. När jag började formulera mina tankar kring arbetet hade hösten precis tagit över Göteborg. Och det kändes naturligt att börja där. Låta undersökandet av årstiderna ta sin början i den årstid jag själv befann mig i.

Ganska snart insåg jag dock att jag behövde ge mig själv en tydligare begränsning. Jag hade gått

in i processen med tanken att det var viktigt att stanna till, undersöka och gå på djupet. Hösten var tillräckligt komplex. Denna årstid innehöll tillräckligt att fånga, beskriva och återge för att fylla mitt masterarbete. Hösten är den årstid som tydligast beskriver de övriga. Det finns något före (vart kommer annars det som förmultnar ifrån?) och något efter (vad är det annars som naturen förbereder sig inför?).

REGISTRERING

Jag tycker att det är svårt att hitta de viktiga detaljerna i någonting som man ser som självklart. Hösten och dess utseende är något man nästan tar för givet. Men vad är hösten för mig och hur ser den ut rent visuellt?

Jag bestämmer mig för att registrera hösten med kameran då jag tror mig att ur ett fotografi kunna fånga detaljer och känslan jag letar efter.

Ur fotografierna finner jag alla de ledtrådar och

detaljer som jag vill arbeta utifrån: Färgexplosionen – lövverkens palett med grönt, gult, orange och brunt. De kala grenarna med de sista löven krampaktigt som håller sig kvar i höstvindarna. Löven som faller mot marken, mot sitt öde. I vattenpölar ser jag löven och speglingen av trädets forna jag och till slut den första höstfrosten, som en föraning av vad som komma skall.

AVGRÄNSNING

Jag bestämmer tidigt i arbetet att förhålla mig till cirkeln, och halsbandet som dess representation. För mig en symbol för det eviga. Årstiderna som återkommer år efter år, i ett ständigt kretslopp.

LEDORD

Jag bestämmer några ledord och mantran som kommer att upprepas under mitt arbete:

Ge tiden utrymme

Det var viktigt att jag vågade låta undersökandet ta tid. Att stå kvar och i de små detaljerna finna kärnan. För att hitta min känsla i hösten behövde jag gå på djupet, undersöka varje enskild detalj. Undersöka, känna efter, testa. Stå kvar, titta mig omkring. Upprepa och göra om.

Jag ville inte fastna i svåra tekniska lösningar. Det var viktigt för mig att i projektet fokusera på att förmedla min känsla av hösten. Ta fram det väsentliga, begränsa mitt val av material och tekniker. Hålla det enkelt, låta uttrycket stå i centrum. Och låta undersökandet ta tid.

Skala av

Jag ville skapa utifrån min inre känsla, men hur förmedlar man en inre känsla? Hur ser mina referensramar ut, och hur skiljer de sig från andras?

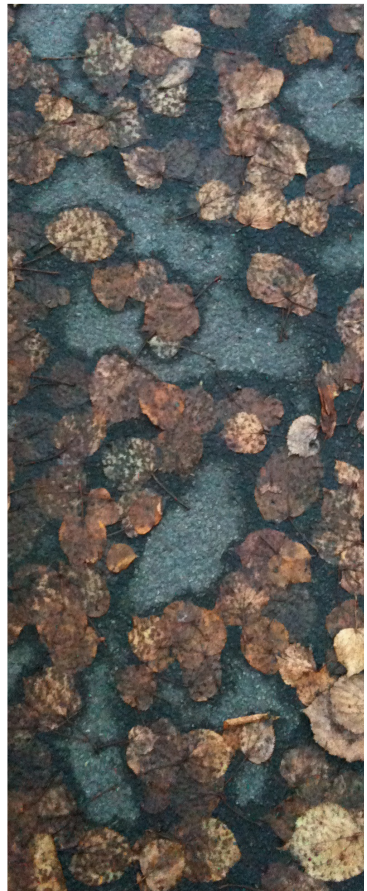
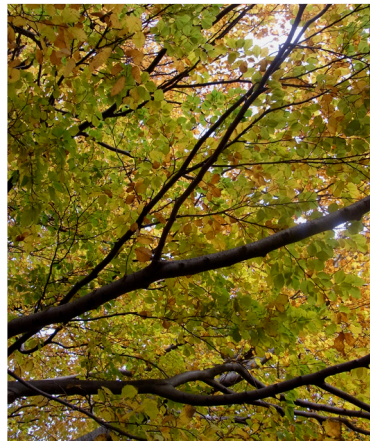
Hur beskriver man med form, hur exakt måste man vara? Hur mycket kan man lämna åt fantasin? Hur långt kan man dra en förenkling och hur beskriver man abstrakta ting såsom känslor med hjälp av form och yta?

Jag vill dra förenklingen så långt det går utan att tappa ledtrådarna. Jag vill skala av. När slutar en gren vara en gren? Hur mycket måste man berätta?

Skapa egna former

Jag sätter en tydlig begränsning tidigt i arbetet. Jag vill skapa alla former, ytor och strukturer med mina egna händer och därmed få ett starkare band till materialet. Jag tror att jag kommer närmare min egen förståelse för det abstrakta på det viset. Och samtidigt blir varje objekt unikt. Precis som i naturen.

NATUREN I SMYCKEKONSTEN

Inom konsten och konsthantverket har och är naturen ett återkommande tema och så även inom den samtida smyckekonsten. För mig har speciellt två konstnärer varit till stor inspiration under detta projekt: *Georg Dobler* från Tyskland och *Julie Blyfield* från Australien.

Doblers smycken har ofta ett grafiskt uttryck och han arbetar gärna utifrån naturens former. Han balanserar mellan det tydligt föreställande och det grafiskt abstrakta på ett säkert sätt. Framst har hans mer abstrakta arbete inspirerat mig. Han är väldigt exakt i att plocka ut det viktigaste i det han fångar och återger. (ex: *Utan titel*, oxiderat silver och plexiglas, brosch, 2006).

Blyfield arbetar närmare naturens eget uttryck än Dobler och hennes arbete kan vid första anblick uppfattas som former tagna direkt ur naturen. Men Blyfield utgår från den platta silverplåten och cislerar den skickligt till organiska former. (ex: *Acacia*, silver, brochserie, 2004)

Dessa båda konstnärer har varit bra inspirationer till hur olika man kan arbeta i återgivningen av naturen och har hjälpt mig i mitt eget sökande efter hur nära naturens egna former jag vill arbeta.

(I slutet av denna rapport finns länkar till exempel på Doblers och Blyfields arbete.)

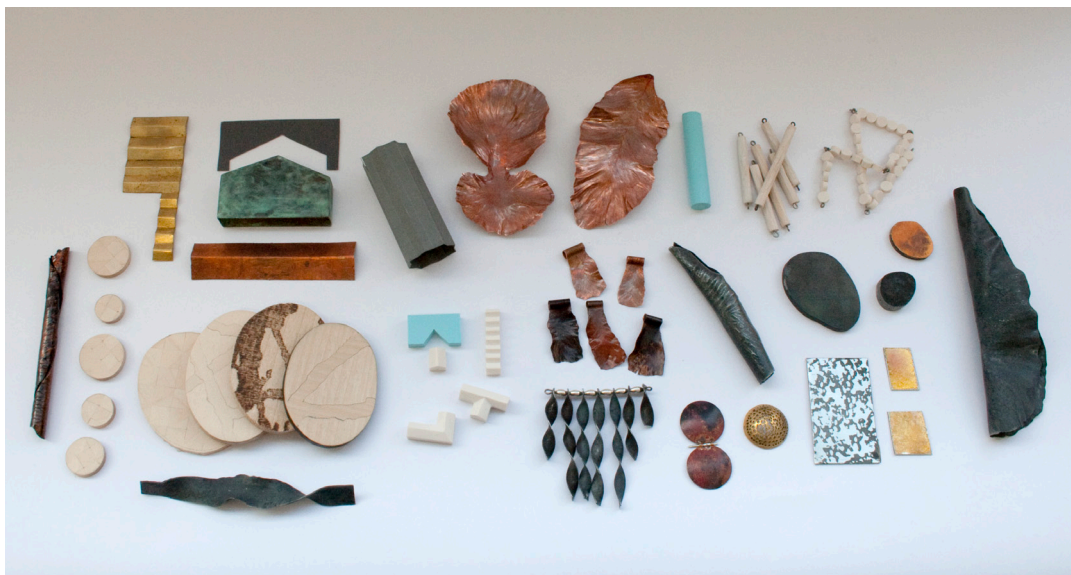
FRAGMENTEN

Ur arbetet med att fotografera, registrera och analysera plockar jag ut de beståndsdelar jag tycker är väsentliga för mitt arbete: Färgerna, formerna, siluetterna, ljudet, känslan, ytorna osv.

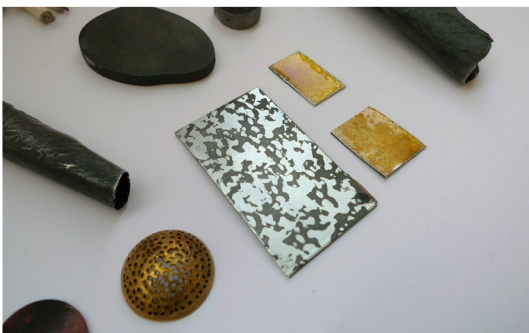
Jag undersöker det abstrakta. En form i metall med färgad emalj, blir det en vattenpöl? Ihopsatta metalltrådar, blir det ett björkris? Inramade former

på trä, känns det som ett grenverk? Hur för jag formen av ett hus från det figurativa till det abstrakta utan att förlora associationen?

Utifrån detta söker jag inom en mängd tekniker som kan fånga och illustrera det jag vill beskriva. Jag jobbar snabbt och undersökande för att se vad jag kan få tekniken att visa.

KOMPONERANDET

Jag låter material, former och färger samsas på samma palett. Rytmer, melodier, sammanhang. Flyttar närmare, tar bort, lägger till, söker efter varje dels rätta plats. Inget är förutbestämt, jag låter fragmenten dras till varandra och tillsammans forma höst.

Men detta blir ett arbete i cirklar, bokstavligen. Jag känner inte att materialen talar med mig. Jag inser sakta men säkert att jag har hamnat i samma situation som i mitt tidigare arbete med Äppelhalsbandet. Materialen talar inte med mig eller åt mig. Det blir för mycket. Det blir för plottrigt.

LÖVEN

Ur frustration skapas löven. Jag känner inte att jag hittar det jag söker i mitt undersökande av material och fragment. Jag börjar då smida på en spillbit koppar. Utan att tänka på vart jag är på väg formas metallbiten till en gren. En gren som är full av uttryck.

Jag fortsätter. Hammarslagen fångar och bär vidare det brutala, hårda och vemodiga i hösten. Slagens märken i metallen blir ådringar i löv.

Jag försöker inte efterlikna löv, klipper ut raka former ur metallen som jag smider. Detta för att inte bli styrd av det organiska utan helt lämna formandet åt hammaren.

I och med frustrationen kom en ärlighet och direkthet. I fränkopplandet av tanken fick känslan

Jag tar ett steg tillbaka och analyserar mitt arbete. Går tillbaka till mina ursprungliga tankar, mitt mantra om att skala av. Jag bestämmer mig för att plocka bort material ur mitt arbete. Bara spara det viktigaste, kärnan.

Under mitt undersökande av fragmenten var det två som stod ut, som talade tydligare än de andra. De som jag kallar *Björkriset* och *Löven*.

komma till tals. Äntligen förmedlade jag mina känslor i materialet. Jag visste inte riktigt vad hösten symboliserade för mig. Men nu kunde jag se det i metallen. Den fångade mina känslor och berättade sedan för mig vad den stod för. Metallen blev en spegel för min tanke.

Jag ser ålderdomen och åldrandet. Människans korta tid i livet i kontrast med naturens oändliga upprepande av årstider. Löven berättar om livets slut och förberedandet inför detta.

Löven blir sköra, ihopskrynkade, hopkurade och utsatta. De värjer sig mot kylan. Skyddar sig.

Mer och mer ser jag vad hösten förmedlar till mig.

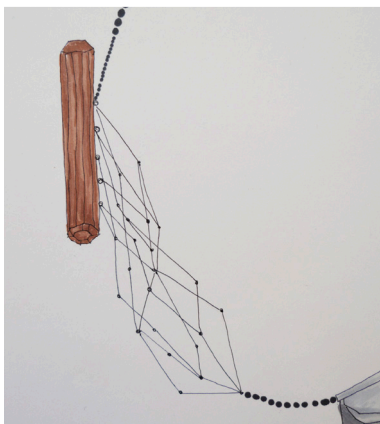
BJÖRKRISSET

Jag försöker överföra linjerna från en skiss jag gjorde på Hiko Mizuno till något tredimensionellt. Jag arbetar i titantråd och materialet får karaktären av naket björkris. Yta och färg bär med sig kylan och känslan jag letar efter. Jag experimenterar med sammansättningar och finner ett sätt att kombinera olika längder på tråd som tillsammans bygger en luftig volym som tydligt fångar min uppfattning av björkris som rasslar i höst vinden. Konstruktionen är nästan oändlig i sina kombinationsmöjligheter.

Björkriset är en av de första upptäckterna under mitt projekt. Upptäckten är så stark att den riskerar att kväva det fortsatta arbetet. Jag fullkomligt förälskar mig i karaktären och kombinationsmöjligheterna. Så mycket att det börjar ta över huvudrollen från hösten. Jag tvingas att lägga riset åt sidan för att inte bli begränsad i mitt fortsatta undersökande.

Men det finns hela tiden med mig, som en självklar del i det fortsatta arbetet.

PROCESS, DEL TVÅ

Efter att ha bestämt mig för att koncentrera mitt arbete kring två komponenter börjar jag gå djupare in i att undersöka dessa och deras kombinationsmöjligheter.

Val av metall

När jag börjar arbeta med löven så smider jag i zink. Jag blir förtjust i det uttryck och svärta man får när man har smitt och sedan etsar den. Metallen blir lövtunn och skör och hammarslagen går från sitt hårda avtryck till att bli som en viskning i dess yta. Men under arbetet ställs jag inför ett val. Hur ska jag rent tekniskt gå tillväga för att fästa ihop zinklöven? Kanske är silver ett bättre alternativ. Jag är dock osäker och tvekar. Jag har en inneboende respekt för den ädla metallen. Väger jag behandla den lika hårt och respektlöst som jag har gjort med zink?

Silvrets yta blir för glansig och vacker. Jag vill förstöra den, ge den en mer organisk känsla. Göra den rå i uttrycket likt den hos zink: matt, grå och sträv.

Jag testar att etsa i salpetersyra. Men resultat blir fortfarande för glansigt. Jag patinerar med argent-

oxid, det blir för svart. Jag provar att patinera med kokt ägg, men ytan blir för brun. Till slut förstår jag att det enda jag behöver göra är att låta silvret vara obehandlat. Genom att slå på det och värma med lågan får jag en rå yta som tilltalar mig.

Jag kämpar med silvret för att ge det den rätta råheten. Jag anstränger mig för att behandla det respektlöst. Slår tills silvret spricker. Precis så som man inte ska göra.

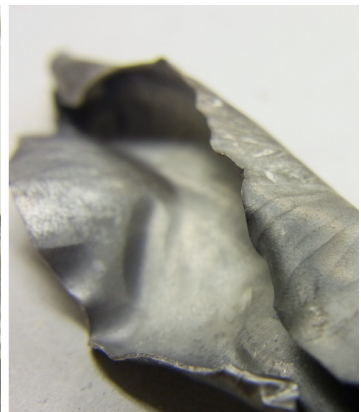
Skalan

Jag smider form efter form. Jag försöker låta bli att styra hammarslagen och låter hammaren själv finna sin plats. Jag iakttar hur metallen formas under hammaren. Vari ligger lövets, naturens och höstens karaktär?

Jag gör små former. Stora former. Jag ser hur den stora formen tappar uttrycket. Jag ringar in den skala som bäst fångar mitt uttryck: den naturliga storleken för ett löv. Försöker hitta en balans mellan det lilla och det stora. En dynamik.

FÄRDIGSTÄLLANDET – när har man nått fram?

En återkommande fråga under den fas i mitt arbete som har handlat om att bygga mina smycken av de element som jag har skapat har varit: Hur vet man att man är färdig?

En fråga som jag känner igen sedan tidigare, och som jag gissar kommer vara återkommande även i mitt framtida arbete.

Projektet har mer och mer kommit att handla om min intuition. Att treva fram och med magkänsla känna när det är ”rätt”.

När jag går från att skapa de tydliga självklara bilderna till att fånga mina känslor i abstrakta former och symboler, ja då blir det allt viktigare att vara lyhörd mot intuitionen och den sköra känslan. Att höra viskningarna och vinkarna som materialet och processen ger. Att se vad som speglas i materialet. Att vara uppmärksam.

När jag försöker styra utseendet och planera hur löven skall se ut, då försvinner känslan och det för mig intressanta.

Komponerandet är mödosamt och tidskrävande. Eftersom känslan och intuitionen får styra vet jag inte alltid vart jag är på väg. Rent praktiskt påminner det om ett pussel. Jag smider och formar massor av bitar och kombinerar dessa i alla tänkbara varianter och former. Jag flyttar och vrider och vänder. Söker rätt plats. Lyhördheten handlar om att uttömma möjligheter och vara öppen för när bitarna hamnar på rätt plats. När delarna trivs med varandra. Lyssna när känslan säger att det är rätt.

Att låta slumpen vara en del i processen men inte låta den bestämma. Att vara vaken för vad som händer och ta tillvara på detta.

SLUTSATSER, TANKAR OCH REFLEKTIONER

Tillbaka i silversmidet

När jag började studera på HDK för fem år sedan hade jag främst en bakgrund inom silversmidet. Även om jag hade gjort utsvävningar till andra material så var det metallen som jag kände mig hemma i.

Under mina år på HDK har jag experimenterat och utforskat. Ibland inom silver och annan metall, men jag har hela tiden försökt närma mig andra material och tekniker med en nyfikenhet och ett öppet sinne.

Nu, när mitt masterarbete börjar närma sig avslut ser jag att jag återigen är tillbaka där jag började. En cirkel sluts, vilket känns intressant med tanke på att det här projektet till stor del har kommit att handla om just tid och cirkeln som uttryck för denna.

Jag är tillbaka i silversmidet, men på ett annat sätt. Jag har nu äldre ögon, en annan erfarenhet och ett angreppssätt som på många vis skiljer sig från mitt jag då, för fem år sedan.

Då hade jag en stor respekt för den ädla metallen. Men som material ser jag nu på det utifrån dess egenskaper inte från att det är en ädelmetall. Detta har lett till att jag vågar närma mig metallen på ett helt annat sätt. Jag vågar vara våldsam med metallen, behandla den respektlöst och ser inte behovet av att alltid se den polerad och klassiskt vacker. Det är trots allt bara ett material.

Handens närvaro

Under projektet har handens närvaro varit viktig för mig. Initialt hade jag en tydlig begränsning och det var just detta. Min hand skulle forma. Ingen teknik som är avbildande i sig skulle användas (exempelvis avgjutning, valsning, elektroformning etc).

När jag nu tittar på mitt arbete så är det just i detta som jag hittar min historia. Det tydliga spåret av min hand. Här i finns detaljerna och det är detaljerna som berättar för mig om hösten.

Det figurativa och det abstrakta

Den stora frågan och målsättningen under det här arbetet har varit att undersöka och utveckla min förmåga att kommunicera icke-figurativt.

När jag nu studerar mitt arbete tycker jag att jag har nått en bra balans mellan det figurativa och det abstrakta.

Titantrådarna härmar inte björkriset, men i sin färg, yta och sammansättning så är det ändå dessa associationer man får. De rätta signalerna har blivit inbyggda.

Löven är tydliga löv. Men om man studerar dem noggrant så är inte heller de en härmning av en befintlig form. En kantig metallbit har bearbetats tills den blivit en ihopknycklad plåt. Tillsammans med märkena efter hammarens slag skapas associationerna till löv. Men jag har till exempel inte haft något löv till förlaga när jag har skulpterat. Inget löv har legat bredvid för att visa vart jag skulle driva plåten. Lövens form är ett resultat enbart av mina bilder i huvudet. Och det viktigaste har inte varit att forma lövens form utan att gå efter känslan och våga lita på den.

Vad är hösten?

En fråga som jag inte hade med mig in i mitt arbete var vad hösten är. Det är snarare en fråga som har växt fram under processen. För att komma ifrån det figurativa och fokusera på det abstrakta var jag också tvungen att fundera kring och reflektera över vad hösten betyder och står för, för mig.

Sakta börjar jag i mitt material se vad årstiden handlar om. Hösten som en sammanfattning av årstiderna, tiden och livet.

Initialt var hösten inte annat än höst. Jag tänkte inte bortom ordet och bilderna jag fick i mitt huvud. Men allteftersom projektet har fortgått har också arbetet i sig gett arbetet en djupare betydelse.

Naturens tid kontra människans tid. Min ökade förståelse för den inneboende symboliken i denna årstid där världen genom en färgexplosion skrumpnar ihop för att förbereda sig för vintern. När jag började se hur lövens form ingav den känsla som hösten skapar hos mig såg jag också mig själv i dem. Min egen dödlighet och min och andra människors åldrande. Och det är just detta som mitt arbete har kommit att handla om. Tiden och åldrandet.

NOVEMBER I

De sista löven på en gren. Slår de ut eller kurar de ihop sig? Jag ville att i ett av halssmyckena så skulle löven få spela huvudrollen. Längden skapar ett lugn och utan början eller slut fås en ständig förändring. Halssmycket fångar upp höstens rytm och löven som möter varandra ger ett fint ljud som jag sammankopplar med kvistarnas rassel i höstvinden.

NOVEMBER II

Höstlöv som yr. Tiden har fryst och fångat löven mitt i en virvelvind. Jag låter mellanrumsformerna få stor betydelse, lyfter fram mellanrummet mellan smycke och hals.

NOVEMBER III

Löven och grenarna håller hårt i varandra. Trots den utsatta placeringen och den hårda höstvinden håller löven sig kvar. Deras former spelar mot varandra och grenarna bildar grafiska övergångar dem emellan.

NOVEMBER IV

De sista löven som darrande och krampaktigt håller sig kvar, precis som höstens sista dagar. Mellanrumsformerna får stor betydelse i kompositionen. Dels i den starka form som bildas mellan löven och dels i de ständigt föränderliga mellanrum som bildas mellan titantrådarna. Ljudet spelar stor roll. Det låter som kallt höstregn.

NOVEMBER V

Titantrådarna får spela huvudrollen. De växer runt halsen och håller sig krampaktigt fast. Som den sista tiden innan hösten får ge vika för vinterns ankomst.

KÄLLFÖRTECKNING

Böcker

Radok, S. & Richards, D. (2007). *Julie Blyfield*, Australien: Wakefield Press

Holzach, C. (2010). *Georg Dobler Schmuck//Jewellery 1980–2010*, Stuttgart: Arnoldsche Art Publishers

Elektroniska källa

Sammler Buecher, Tyskland

URL: <http://www.sammlerbuecher.de/Georg-Dobler>

Hämtad 2012-04-18

The Design files, Australien

URL: <http://thedesignfiles.net/2011/02/interview-julie-blyfield/>

Hämtad 2012-03-02

Foton: Egna fotografier om inget annat anges.

Tack till: Klara Brynge, Karin Johansson, Gunilla Grahn, Carolina Claesson, Joakim, Ammeli, Linnéa, Karin, Sanna och till alla som har stöttat mig i projektet. Tack!

